

11/2015

ELÄKETURVAKESKUKSEN RAPORTTEJA

TIIVISTELMÄ

Teemu Turunen

Työeläkettä kartuttavat palkattomat jaksot sekä niiden väestöryhmittäinen jakautuminen Suomessa vuosina 2005–2013

Työansioiden ohella työeläkettä kertyy ajanjaksoilta, jolloin henkilö ei varsinaisesti toimi palkansaajana tai yrittäjänä vaan saa esimerkiksi aikaisempiin ansioihin suhteutettua päivärahaa. Tällaisia työurakatkoksia kutsutaan eläkejärjestelmän sisällä palkattomiksi jaksoiksi. Palkattomien jaksojen kokonaisuus jaetaan usein työttömyyteen, perhevapaisiin, sairauteen, kuntoutukseen sekä koulutukseen liittyviksi pienemmiksi kokonaisuuksiksi. Raportti tarjoaa ensinnäkin kuvailevaa tietoa palkattomien jaksojen yleisyydestä sekä merkityksestä työeläkejärjestelmän kannalta. Toiseksi raportissa selvitetään palkattomien jaksojen kestoja sekä keston väestöryhmittäistä jakautumista.

Vuoden 2005 eläkeuudistuksen myötä työeläkettä kerryttävien palkattomien jaksojen piiriä laajennettiin Suomessa. Eläkeuudistuksen jälkeen tutkintoon johtava koulutus ja kotihoidontukijaksot kerryttävät yksilöiden työeläkkeitä. Lisäksi eläkeuudistuksessa kohennettiin palkattomista jaksoista kertyvää työeläkettä. Tämän raportin tutkimusjakso kohdistuu vuosille 2005–2013 eli eläkeuudistuksen jälkeiselle ajalle.

Aiempi tieto palkattomien jaksojen yleisyydestä, väestöryhmittäisestä jakautumisesta, jaksoilta kertyvästä eläkkeestä sekä palkattomien jaksojen merkityksestä eläkejärjestelmässä on vähäistä. Tässä raportissa tarkastellaan palkattomien jaksojen kestoja ja keston vaihtelua väestöryhmittäin aiempaa kattavammin ottaen huomioon myös vuodenvaihteen yli jatkuvat jaksot. Raportissa luodaan aluksi kokonaiskatsaus palkattomien jaksojen kokonaisuuteen. Tämän jälkeen tarkastellaan työttömyysetuuksien, perhevapaaetuuksien sekä sairauspäivärahan keston väestöryhmittäistä vaihtelua. Nämä etuudet ovat isoimpia kokonaisuuksia työeläkejärjestelmään liittyvissä palkattomissa jaksoissa.

Työttömyys-, perhevapaa- sekä sairausetuuksien kohdentumista tarkastellaan sukupuolen, ikäryhmän, koulutusasteen sekä ammattiryhmän mukaan. Työurakatkosten väestöryhmittäisen kohdentumisen tutkiminen on tärkeää, koska työuria katkovat ja rikkovat palkattomat jaksot vaikuttavat henkilöiden työmarkkinakiinnittymiseen sekä ansiokehitykseen. Tätä kautta palkattomilla jaksoilla on yhteys henkilöiden työurien pituuteen ja eläkkeiden määriin.

Palkattomien jaksojen merkitys eläkejärjestelmässä on suuri henkilömäärissä mitattuna

Henkilötasolla tarkasteltuna palkattomien jaksojen merkitys eläkejärjestelmässä on melko suuri. Tutkimusjakson (2005–2013) aikana työikäisten palkattomilla jaksoilla olleiden henkilömäärät muodostavat vuosittain keskimäärin noin 40 prosenttia vastaavanikäisistä eläkevaikutetuista ja noin 25 prosenttia vastaavanikäisestä väestöstä. Palkattomat jaksot koskettavat näin huomattavaa osaa työikäisistä suomalaisista. Palkattomien jaksojen merkitys eläkejärjestelmässä on tällä tavalla mitattuna kasvanut tutkimusjakson aikana. Kasvu on ollut voimakkaampaa miehillä kuin naisilla. Tästä huolimatta naisille palkattomien jaksojen merkitys on suurempi kuin miehille.

Työttömyys-, perhevapaa- ja sairausetuudet ovat kolme suurinta ryhmää palkattomien jaksojen kokonaisuudessa

Tulosten mukaan työttömyys-, perhevapaa- ja sairausetuudet muodostavat kolme suurinta ryhmää palkattomien jaksojen kokonaisuudessa henkilömäärissä mitattuna. Tarkastelujakson jokaisena vuotena näillä etuuksilla olleiden henkilöiden yhteenlaskettu osuus on yli 80 prosenttia kaikista palkattomilla jaksoilla olleista henkilöistä.

Matalampi koulutus lisää palkattomien jaksojen kestoa

Työttömyys-, perhevapaa- sekä sairausetuuksien kohdentumista eri väestöryhmiin käsittelevässä analyysissä seurattiin vuonna 2010 päätyneitä etuuksia. Etuuksia seurattiin niiden päättymisvuoden (2010) lisäksi yksi niitä edeltävä vuosi. Naisilla perhevapaaetuuksien kesto on selkeästi miehiä korkeampi. Lisäksi naiset käyttävät edelleen henkilömäärissä mitattuna huomattavasti miehiä enemmän perhevapaaetuuksia. Miesten käyttämän isyysrahan kestossa ilmenee kuitenkin lievää kasvua tutkimusjakson loppupuolella.

Matalampi koulutus pääsääntöisesti lisää tarkasteltujen palkattomien jaksojen kestoa. Ammattiryhmittäiset erot palkattomien jaksojen kestossa vaihtelevat tarkasteltavasta etuudesta riippuen. Tästä huolimatta joitakin säännönmukaisuuksia on mahdollista havaita. Molemmilla sukupuolilla kotihoidontuen kesto on lyhintä johtajien ja erityisasiantuntijoiden keskuudessa. Sekä miehillä että naisilla kotihoidontukipäiviä kertyy eniten maanviljelijöille ja metsätyöntekijöille. Ammattiryhmä ei juuri erottele vanhempainrahan kestoa. Molemmilla sukupuolilla sairauspäivärahan kesto on korkeinta rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöillä sekä toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöillä.

Tutkimuksessa käytetty aineisto muodostuu ETK:n rekistereistä, ETK–Kela-yhteistilastorekisteristä sekä Arek Oy:n ansaintarekisteristä. Aineisto on pitkittäisaineisto vuosilta 2005–2013. Aineistoon on lisäksi liitetty koulutus- ja ammattitiedot Tilastokeskuksesta.

Lisätietoja:

Erikoistutkija
Teemu Turunen
Eläketurvakeskus
Sähköposti: teemu.turunen@etk.fi
Puhelin: 029 411 2150

Osastopäällikkö
Susan Kuivalainen
Eläketurvakeskus
Sähköposti: susan.kuivalainen@etk.fi
Puhelin: 029 411 2184

Aineistotilaukset:

www.etk.fi > Julkaisut > Tutkimuksia > Työeläkettä kartuttavat
palkattomat jaksot sekä niiden väestöryhmittäinen
jakautuminen Suomessa vuosina 2005–2013
tai aineistotilaukset@etk.fi

ISBN 978-951-691-233-5 (nid.)

ISBN 978-951-691-234-2 (PDF)

ISSN 1238-5948 (painettu)

ISSN 1798-7490 (verkkopainos)

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus
00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 029 411 20
Faksi 09 148 1172

Pensionsskyddscentralen
00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Telefon 029 411 20
Fax 09 148 1172

Finnish Centre for Pensions
FI-00065 Eläketurvakeskus Finland
Telephone +358 29 411 20
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi
> julkaisut